

Szemle

- (7) EINHORN Ágnes (szerk.): *Vizsgatárgyak, vizsgamodellak. Német nyelv*. Országos Köznevelési Intézet, Bp, 1998.
- (8) NIKOLOV Marianne (főszerk.): *English Language Education in Hungary I*. The British Council, Bp, 1999.
- (9) ALDERSON, Charles – NAGY Edit – ÖVEGES Enikő (szerk.): *English Language Education in Hungary II*. The British Council, Bp, 2000.
- (10) VÁGÓ Irén: *Az élő idegen nyelvek oktatása. Egy modernizációs sikertörténet*. In: VÁGÓ Irén: *Tartalmi változások a köznevelésben a 90-es években*. Okker Kiadó, Bp, 1999.
- (11) SZÉPE György: *Gondolatok az európai iskoláról és az európai nevelésről*. In: SZÉPE György:

Nyelvpolitika: múlt és jövő. Iskolakultúra, Pécs, 2001. 193–202. old.

(12) BORGULYA Istvánné: *Felkészülés az EU-csatlakozásra*. Modern Nyelvoktatás 1999/2–3. sz. 37–41. old.

(13) BOGNÁR Anikó: *Az idegen nyelvek oktatásának helyzete az Európai Unióhoz való csatlakozás tükrében*. In: KAHÁNNÉ GOLDMAN Leonóra – POÓR Zoltán (szerk.): *Európai dimenziók a hazai nyelvoktatásban*. Tallér Kiadó, Veszprém, 1999. 31–43. old.

(14) KURTÁN Zsuzsa: *A nyelvpedagógia szaknyelvi komponense a tantárgypedagógiák és az általános didaktika összefüggéseiben*. Magyar Pedagógia 1996/4. sz. 389–396. old.

Kurtán Zsuzsa

Választott nyelve a spanyol

Idegennyelv-politikák, társadalmi kényszerek, nyelvválasztás

A körülmények ismeretében könnyen megjósolható, vajon egy ország tanulói – illetve szülei – milyen idegen nyelve(ke)t választanak a kötelező iskoláztatás idején. A választás részint attól függ, hogy az állam milyen idegennyelv-politikát folytat, másrészt pedig társadalmi és egyéni előfeltevések függvénye. Ez a két tényező szorosan összefügg egymással, de a nyelvoktatáshoz szükséges humán erőforrás nehézkes újratermelése, valamint a hagyományok mély gyökerei miatt a konfiguráció csak hosszú évek, évtizedek alatt változik meg.

Az utóbbi ötven évben a magyar társadalom kétszer is átélte az idegennyelv-oktatás politikai indítékú, adminisztratív intézkedéssel történő „revolúcióját”. Az állami beavatkozás, az orosz nyelv kötelezővé tétele, illetve ugyanennek az eltörlése néhány évtizeddel később mindegyikre átrendezte a nyelvoktatási palettát. A szerves fejlődési folyamatokat megzavarta és évekre áttekinthetetlenné tette a nyelvi választékot, a nyelvi keresleti és kínálati viszonyokat. Tíz évvel a rendszerváltás után úgy tűnik, hogy a hullámok lassan elülnek. Az orosz nyelv oktatása az Oktatási Minisztérium évente közzétett Statisztikai Tájékoztatóiban rendelkezésre álló adatok szerint néhány évig meredeken esett. Egy ideje, bár igen alacsony szinten, stabilizálódott, helyére az angol és a német nyomult be elsősorban. (1) Vajon miért is nem osztozott a felszabaduló nyelvórákon

az angol és a német mellett több, immár szabadon választható idegen nyelv? A francia, a spanyol, az olasz? Vagy a szomszédos országok nyelvei? A szlovák, a román, a horvát, a szerb vagy az ukrán stb.? Esetleg más, nem európai nyelvek?

Az egyik ok, amelyre hivatkozni lehet (és szokás), az, hogy nem állt rendelkezésre a szükséges humán erőforrás, a tanárok. Azonban ez így nem felel meg a valóságnak. Ugyanis hiába állt volna rendelkezésre nagy számú nem német- és nem angoltanár, kereslet mégis inkább ez utóbbi nyelvekre lett volna, tekintettel az elsősorban gazdasági indítékú, mélyen gyökerező hagyományokra, az egyéni és társadalmi hiedelmekre, mítoszokra és a realitásokra is.

A nyelvválasztást – ahogy az egy francia szerzőnek a szülők könyvtára sorozatban megjelent könyvében is áll – egy, a társadalmi megítélés alapján meglehetősen hie-

rarchizált és előítéletektől terhes közgondolkodás befolyásolja. (2) Ezért is beszélhetünk „társadalmilag kötelező” nyelvekről és a közgondolkodás által „kevésbé szükségesnek” tartott nyelvekről. A feltétlenül vagy kevésbé szükségesnek tartott idegen nyelvek az egyes országokban azok geopolitikai helyzetétől függően változhatnak, bár leggyakrabban a „világ-nyelv” kategóriában leginkább számon tartott nyelvek közül kerülnek ki. (3)

A spanyol nyelv helyzete Magyarországon

A spanyol nyelv Magyarországon – a statisztikai adatok szerint – a közoktatásban kötelező orosz nyelv megszüntetése nyomán, a maga eredeti arányait tekintve jelentősebben, abszolút mértékben viszont csak nagyon csekély mértékben részeseedett a rendelkezésre álló órakeretéből. (4) A növekedés még az orosz nyelvvel kapcsolatos adminisztratív intézkedést megelőzően indult meg. Alkalmas történelmi pillanatban hozott idegennyelv-politikai döntés volt: az oktatási kormányzat 1986–87-től bevezette a kéttannyelvű középiskolai oktatást, 1988-tól a spanyol nyelvre is kiterjesztette azt, és ehhez a spanyol állam is partnernek bizonyult. Így vált lehetségessé, hogy 1993-tól a magyar-spanyol két-tannyelvű gimnáziumban évente 72 diák kapjon spanyol nyelvű érettségi bizonyítványt, a közép-, illetve felsőfokú nyelvvizsgával egyenértékű minősítést. (Tíz évvel később, 2000 őszén, 50 százalékkal emelkedett a budapesti kéttannyelvű gimnáziumba felvehető tanulói létszám, és beindult a második kéttannyelvű szekció Debrecenben. 2001-től újabbak is várhatók, Pécsen, Miskolcon és Győrben). Így a növekedés a középfokú oktatásban újabb lendületet kap.

A spanyol nyelv tanulása a felsőoktatásban is bővült. Míg a középfokú oktatásban tíz év alatt a duplájára, a felsőoktatásban, az úgynevezett nem-szakos képzésben háromszorosára nőtt. Az alapfokú oktatásban is jelen van a spanyol, de stagnál. (5) Igazságtalan lenne, ha nem említenénk meg a

nyelviskolákat a spanyol nyelv oktatásával kapcsolatban. Mindent összevéve, évente hozzávetőleg hat-hétezren tanulnak spanyolul Magyarországon az egyetemi szakos-képzésen kívül, amely jelenleg az ELTÉ-n, a Pázmány Péter Tudományegyetemen, a Debreceni, a Szegedi és a Pécsi Tudományegyetemen folyik. (6) A spanyol szakosok mind bölcsész- és tanárképzésben vesznek részt, és a különböző felsőoktatási intézményekben más-más változatú és szerkezetű oktatási formában három-öt év alatt szereznek diplomát. A nem-szakos képzés sokkal szélesebb variációkat kínál. Nem-szakos képzésben vesz részt a heti 2 órában lektorátus keretében tanuló jog-, mérnök- vagy orvostanhallgató és a közgazdász, kereskedő, kommunikáció szakos hallgató, aki heti 4–6 órában tanul általános és szaknyelve(ke)t.

Felmérés a Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Főiskolai Karán

Több okból is időszerűvé vált, hogy diákjainkat jobban megismerjük. Ezek közül az egyik, hogy amikor egy új nyelvvizsgarendszer kidolgozásához hozzáláttunk, a kiindulópont a szükségletek felmérése volt. Az új kimeneti szabályozás szükségképpen visszahat a nyelvvoktatás tartalmára, tehát maga után vonja a tantervek revízióját. Fel kellett térképeznünk diákjaink nyelvi készségeit, az egyes csoportok nyelvi tartalékait.

A spanyol nyelvvoktatás helyzetében bekövetkezett változások, amelyeket a fentiekben vázoltunk, indokoltá tették, hogy megvizsgáljuk, mennyiben változott meg a Főiskolára felvételt nyert hallgatóközönség összetétele a nyelvismeret vonatkozásában.

A Külkereskedelmi Főiskolán a spanyol nyelv oktatása 27 évvel ezelőtt kezdődött. A kilencvenes évek elejéig gyakorlatilag változatlan volt a hallgatók összetétele. Mind azok, akik gimnáziumi tanulmányaik után felvételi vizsgát tettek spanyolból, mind mások, akik a spanyol tanulását a Főiskolán kezdték, három tanévi nyelvi és szaknyelvi képzés után közép-, illetve fel-

sőfokú nyelvvizsgának megfelelő szigorlattal hagyták el az intézményt.

Mára a hallgatói közönség összetétele némileg átrajzolódott. A kéttannyelvű gimnáziumból érkezők nagy része felsőfokú nyelvvizsgával jön, kisebb része középfokúval. A magas szintű általános nyelvismerttel érkezők száma jelentősen megnőtt, és a Külgazdasági Szakon és a Nemzetközi Marketing és Teljes körű Minőségbiztosítás (TQM) Szakon tanulók közül sokan jelezték igényüket a kezdő szinten induló nyelvekre, köztük a spanyolra. Ezek a hallgatók megtehetik, hogy új nyelvet választanak, mert csak az egyik felvételi tárgyuk nyelv, a másik közismereti tárgy. Kézenfekvő volna, hogy a két nyelvből felvételiző, de már igen magas szinten lévő hallgatók ugyancsak elkezdhesenek egy új idegen nyelvet, ezt azonban a jelenlegi szabályozás szerint nem tehetik, mert amiből felvételiztek, azt kell a főiskolán tanulniuk, vagy éppen azt sem, mivel akár fel is menthetik magukat. A kimeneti követelmény ugyanaz, mint amivel beléptek. Mégis, alig van olyan hallgató, aki lemondana arról, hogy tovább tökéletesítse a nyelvtudását, szaknyelvi ismeretekre tegyen szert.

Ilyen módon a KKFK-n folyó spanyol nyelvoktatás lényegében két pólusúvá vált a hallgatók nyelvi felkészültségének, illetve nyelvi/szaknyelvi szükségleteinek megfelelően.

Nyelvválasztás a nem-szakos felsőoktatásban

A spanyol nyelv helyzetének szűkebb-tágabb környezetünkben bekövetkezett változása az egyéni és családi nyelvválasztási stratégiákra is hatással van.

Egy korábbi, a sztereotípiákról szóló kutatás hozott felszínre olyan adatokat, amelyek alapján joggal feltételezhetjük: a Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Főiskolai Karán a spanyolt mint idegen nyelvet választó diákok többségének az átlagosnál nagyobb nyelvtanulási tapasztalata van már. (7)

A hallgatóink közt végzett felmérés alátámasztotta azt a feltételezésünket, hogy

azok a külkereskedelmi főiskolások, akik a Főiskolán spanyolt tanulnak, a „társadalmilag kötelező” nyelveken már nagyjából túl vannak. Az új idegen nyelv elkezdésének a lehetősége és viszonylag rövid időn belül történő elsajátítása nagyon vonzó a szemükben. A felmérésben, amelyet 2001 februárjában végeztünk, a következő kérdéseket tettük fel hallgatóinknak:

- Mióta tanul spanyolul?
- Ha nem a Főiskolán kezdte, akkor előtte milyen szervezeti formában tanulta?
- Maga választotta a spanyolt, vagy valaki másnak a tanácsára?
- Milyen nyelveket tanult már életében és milyen sorrendben? Hány éves korában kezdte az egyes nyelvek tanulását?
- Hányadiknak tanulta a spanyolt?
- A többi tanult nyelvből milyen szintet ért el saját megítélése szerint?
- Milyen nyelvvizsgája van?
- Járt-e már spanyol nyelvterületen?
- Ha igen, hányszor és mennyi ideig tartózkodott ott?

– Mikor beszélt első alkalommal spanyol anyanyelvűvel? Ha ez emlékezetes volt, írja le néhány szóval, hogyan történt.

– A spanyolt miért választotta a Főiskolán?

– Mit várt tőle? Beigazolódt-e a várákozása?

– Milyen tervei vannak a spanyollal kapcsolatosan?

A felmérésben többfajta csoport vett részt. (Nemzetközi Kommunikáció Szak, Gazdaságdiplomácia Szak, Külgazdasági Szak, Nemzetközi Marketing és Teljes körű Minőségirányítás Szak nappali tagozatos spanyolt tanuló csoportjai, valamint az esti és az újabb diplomás csoportok némelyike is). Összesen 167 kérdőívet kaptunk vissza az I–III. éves hallgatóktól. A spanyolt tanulók száma a főiskolai nappali és esti alapképzésében 252. További 100–120 körül van azoknak a száma, akik a főiskolán úgynevezett harmadnyelves kurzuson, önköltséges formában tanulnak spanyolul. (Őket ebben a felmérésben nem kérdeztük meg).

A nyelvi szintek különbségei miatt a kérdőív első kérdésére adott válasz szerint

csoportosítottuk a válaszadókat. Három, egymástól jól elkülöníthető csoportot alakítottunk ki így. Az első csoportba kerültek azok, akik két évnél kevesebb, a másodikba, akik 2–4 éve és a harmadikba azok, akik több mint négy éve tanulnak spanyolul. Az így kialakított csoportok létszáma 50, 67 és 50 fő. A csoportokban az átlagos életkor nem sokban tér el: az I. csoporté 20,96 év, a II. csoporté 21,88 év és a harmadiké 21,22 év. A felmérésben részt vevők között 47 fiú és 120 lány volt (27, illetve 73 százalék). (1–2. táblázat)

Az angol, német, orosz, francia és spanyol nyelven kívül a következő nyelveket jelölték meg a hallgatók valaha tanult idegen nyelvként: arab, bolgár, héber, horvát (szerb-horvát), katalán, kínai, olasz, portugál, román, szlovák, török.

A spanyolt első idegen nyelvként tanuló 2,3 százalék négy főt jelez, akik spanyol nyelvterületen születtek vagy kisgyermekként ott éltek.

Az alábbi táblázatokból is kitűnik, hogy a spanyol a főiskolán spanyolul tanulók majdnem 45 százalékának harmadik, 23,4 százalékának pedig a negyedik idegen nyelve.

A táblázatban nem jelennek meg egyes nyelvek, amelyek a Főiskolán kezdő szinten ugyancsak második nyelvként tanulhatók:

az olasz, a portugál, a kínai, a koreai, a japán, az arab, mivel ezek a spanyolnak a vetélytársai. A franciának és az orosz nyelvnek ugyanezért olyan alacsony a részesedése. (Aki spanyolt tanul, az nem választotta a többi másodikként tanulható nyelvet).

Ugyanakkor az is meg állapítható az 1. táblázatból, hogy a spanyolul tanulóknak több mint 40 százaléka négy vagy több idegen nyelvet tanult már.

Egy vagy több idegen nyelvvel való felszínes kapcsolat vagy alaposabb ismerkedés önmagában is nagy érték. Azonban a nyelvtanulás sikerességét a társadalom a nyelvvizsga-bizonyítvány megszerzésével azonosítja. A Külkereskedelmi Főiskolán spanyol nyelvet tanuló hallgatók között végzett felmérésből kiderült, hogy átlagosan 1,57 közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgájuk van. A 167 hallgatóból csak öten nem tettek még egy nyelvből sem vizsgát. A 162 fő 142 középfokú és 110 felsőfokú nyelvvizsgával rendelkezik. 64 főnek van spanyol nyelvvizsgája, 121 főnek angol nyelvből, 46 főnek németből, 8 főnek franciából, 4 főnek oroszból, 3 főnek olasz, 2 főnek portugál nyelvből, 1–1 főnek román, bolgár, szlovák, illetve horvát nyelvből.

A tanult nyelvek sorrendjének vizsgálata mellett a felmérésben azt is kértük a

nyelvek száma	I. < 2 éve (fő)	II. 2–4 éve (fő)	III. 4 < éve (fő)	%
2	0	8	5	7,8
3	29	27	25	49,0
4	15	20	15	29,6
5	5	8	4	10,0
6	0	3	0	1,8
7	1	0	1	1,2
8	0	1	0	0,6

1. táblázat. A főiskolán jelenleg spanyolul tanulók által valaha tanult idegen nyelvek számának megoszlása (%)

sorrend	angol (%)	német (%)	orosz (%)	francia (%)	spanyol (%)
1.	45,0	39,0	26,0	6,0	2,3
2.	32,7	27,2	12,0	4,2	19,8
3.	14,5	8,4	6,0	8,4	44,9
4.	3,0	3,0	6,0	5,4	23,4
5.	0,5	3,0	0,0	0,0	7,8
6–8.	0,5	0,0	0,0	0,0	1,7

2. táblázat. A nyelvtanulás sorrendjének gyakorisága (%)

hallgatóktól, hogy a spanyol nyelv választását – akár a Főiskolán történt, akár korábban – szövegesen is indokolják meg. Ehhez további kérdéseket is feltettünk előzetes várakozásról, jövőbeni tervekről.

Motiváció – affektivitás – várakozások

Tudjuk, a motiváció megléte vagy hiánya alapvetően befolyásolja bármely tanulás sikerességét. A készség típusú tárgyak esetében nem csupán az ismeret átadása/elsajátítása áll a központban, hanem a tanuló képességeinek fejlesztése, hogy kompetens módon oldjon meg olyan feladatokat, amelyek végrehajtásához különféle készségek szükségesek. Ha a tanuló motivált abban, hogy a készségei fejlődjenek, akkor a tanulásban egész személyiségével részt kell vennie.

Ha a tantárgy egy idegen nyelv, akkor a nyelvtanuló – ahogy a sztereotípiákkal kapcsolatos felmérésből is láttuk – különféle prekoncepciókkal rendelkezik a tanult idegen nyelvvel, a nyelvvizsgálattal, annak beszélőivel kapcsolatban. Turistákat hallott beszélni és megtetszett neki nyelvük hangzása. Ő maga vagy ismerőse, rokona járt már a nyelvvizsgálóban, látott egy ott készült filmet, ismer egy együttest, kapott egy onnan származó ajándéktárgyat stb. Hozzá tartozói és környezete tapasztalatai alapján tudni véli, hogy adott idegen nyelv könnyű vagy nehéz, hasznos vagy hasznosabb, mint a többi, értékes, mert kevesen beszélik vagy mert sokan beszélik, kedvező állásajánlat

vár arra, aki elsajátítja, a nyelvnek jövője van a világban vagy hazájában stb. Amikor elkezd a tanulását, már vannak róla elképzelései. A nyelvekről való közgondolkodás kliséinek professzionális leleplezője *Yaguello*. (8) Franciaországban az iskolában tanult idegen nyelvekkel kapcsolatos attitűdvizsgálatot már a nyolcvanas évek első felében végeztek. (9)

Az idegen nyelvhez fűződő reprezentációk – akár a fonetikai, prosódiai vagy kultu-

Egy vagy több idegen nyelvvel való felszínes kapcsolat vagy alaposabb ismerkedés önmagában is nagy érték. A nyelvtanulás sikerességét azonban a társadalom a nyelvvizsga-bizonyítvány megszerzésével azonosítja. A Külkereskedelmi Főiskolán spanyol nyelvet tanuló hallgatók között végzett felmérésből kiderült, hogy átlagosan 1,57 közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgájuk van. A 167 hallgatóból csak öten nem tettek még egy nyelvből sem vizsgát. A 162 fő 142 középfokú és 110 felsőfokú nyelvvizsgával rendelkezik. 64 főnek van spanyol nyelvvizsgálója, 121 főnek angol nyelvből, 46 főnek németből, 8 főnek franciából, 4 főnek oroszról, 3 főnek olasz, 2 főnek portugál nyelvből, 1–1 főnek román, bolgár, szlovák, illetve horvát nyelvből.

rális és pragmatikus aspektusokat tekintjük – mindenképpen aktivizálódnak. Ha a tanár személyét és a tanulás körülményeit, az iskolai szankciókat leszámítjuk, ezek a tényezők alakítják, hogy a tanuló érzelmileg hogyan viszonyul a tanult idegen nyelvhez. (10)

A sztereotípiák felderítését célzó – 1996-ban végzett és 2000-ben megismételt – felmérésben részt vett magyar főiskolai hallgatók válaszaikban és a válaszokat kísérő adatlapokon pozitív attitűdről tettek tanúbizonyságot.

A tanulóknak a spanyolok viselkedésével, karakterével

kapcsolatos megnyilvánulásai pozitívak voltak. Abban a felmérésben nem tudtunk kezelni több affektív és ugyanakkor sztereotip megnyilvánulást, mint amilyen a jó élet, jó zene, képeslapok, levelek, *Mari José, García Márquez*, Spanyolország, utazás, exkluzív, latin-amerikai zenészek, barátok, szeretnék eljutni oda, spanyolkönyvem, *Juan*, akivel a vonaton ismerkedtem meg, kedvenc színészem, vakáció. Ezek a szavak a be nem sorolható kategóriába kerültek. Mind azt bizonyítják, hogy

a hallgatók érzelmileg is viszonyulnak a tantárgy keretében tanult nyelvhez.

Ezt láttuk viszont a 2001-ben végzett felmérésben is a nyelvválasztás indokai között és ott, ahol a spanyol nyelvvel kapcsolatos terveikről írtak hallgatóink.

A „Miért választotta a spanyolt (a Főiskolán)?” kérdésre ilyen válaszokat adtak:

Érdekelt; szép nyelv; maga a nyelv különleges és szép; már régóta akartam egy dél-európai nyelvet is tanulni; szimpatikus a kultúra és a spanyolok viselkedése; a mentalitás, az életforma miatt; ez volt a legszimpatikusabb a választható nyelvek közül; csodás, izgalmas és lenyűgöző nyelv; a franciát jól beszélem, az olaszt és németet nem szeretem; elbűvöl a mediterrán kultúra; dallamos, szép, a kedvenc idegen nyelvem; nyaralás során megtetszett; régi vágyam volt; tetszik, jó pattogós; latin és francia után könnyű; olaszul már tanultam, hasonlít rá; új nyelvet akartam; a németet már nem akartam tovább tanulni; nem akartam tömeges nyelvet tanulni; angolt és németet nem választhattam kezdő szintről; ezt kellett tanulnom; segít a portugálban; nem olyan hétköznapi, mint az angol és a német; világnyelv; így felvételi mentességgel kerültem be; anyukám is azt tanult; a tanárom rokona is itt tanulta; magam választottam, hasznosnak érzem; egyre gyakoribb lesz.

Arra, hogy „Mit várt tőle, és beigazolódt-e a várakozása”, a következőket felelték: hogy élvezni fogom, nem lesz nehéz és tudok majd kommunikálni; köznapi életben használható nyelvtudást; fejleszteni a tudásom; hogy még jobban beszéljek, szeretnék tudni megszólalni; kellemes órák; egy újabb nyelv ismerete; legalább középfokú nyelvtudást.

A kérdés második felére a válaszokban a kezdők közül a legtöbben arra panaszkodnak, hogy az alapok elsajátítására túlságosan rövid idő áll rendelkezésre és a szaknyelvi tanulmányok közben elfelejtik az általános nyelvet. Nehéznek tartják a nyelvtant, kevésnek a kommunikációs lehetőséget.

A „Járt-e már spanyol nyelvterületen, hányszor és mennyi időt töltött el ott?”

kérdésre adott válaszok szintén változásról tanúskodnak.

Míg a sztereotípiákkal kapcsolatos 1996-os felmérés idején a hallgatóknak csak elhanyagolhatóan csekély hányada járt Spanyolországban, a 2001-ben adott válaszok világosan mutatják hogy a spanyolul tanulók mindenképpen el akarnak és el is fognak jutni Spanyolországba, ha még nem jártak ott. Már azok közül is, akik csak kevesebb mint két éve tanulnak spanyolt, 36 százalék járt spanyol nyelvterületen (ez gyakorlatilag Spanyolországot fedi), azonban a 2–4 éve tanulók 62, a több mint 4 éve tanulók 82 százaléka szerzett már közvetlen tapasztalatot olyan országban, ahol a spanyol a hivatalos nyelv.

Összefoglalás

A Külkereskedelmi Főiskolai Kar spanyolul tanuló hallgatóival készült felmérés a következő eredményeket hozta:

Nyelvtanulási tapasztalat:

– Ahogy egy korábbi, 1996-ban készült felmérés alapján feltételeztük, a Külkereskedelmi Főiskolán spanyol nyelvet tanuló hallgatók legtöbbször a spanyol a harmadik vagy negyedik tanult idegen nyelve. Ebből következik, hogy az átlagosnál jelentősebb nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek.

– A felmérésben részt vevők átlagosan 1,57 közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgával rendelkeznek. Közülük csak öt főnek nem volt még egy nyelvvizsgája sem.

– Szemben az 1996-ban készült felmérés eredményeivel, a mai hallgatók nagy része már járt spanyol nyelvű országban, és vagy akkor határozta el, hogy spanyolul szeretne tanulni, vagy már élesben is próbára tehetette nyelvtudását. Az egyes csoportokban látható tendencia alapján leszűrhetjük, hogy hallgatóink közül a nyelvtanulás negyedik évéig azok is eljutnak spanyol nyelvterületre – elsősorban Spanyolországba –, akik a felmérés időpontjáig még nem voltak.

Nyelvválasztás:

– A hallgatók nagy többsége számára a spanyol nyelv tanulása önálló döntés volt. (Minden bizonnyal az első ilyen jellegű).

– Akik másokra hallgattak, a szülőket, szomszédot, rokont, tanárukat jelölték meg mint olyan személyeket, akik ehhez a döntéshez hozzásegítették őket. Többen a felsőévesektől informálódtak az oktatás színvonaláról, a „tanszék hozzáállásáról”.

– Többen valami „különleges” nyelvet akartak tanulni, a szokványostól eltérni.

– „Már nem volt kedvem ezt vagy azt a nyelvet folytatni” – írták sokan, arra utalva, hogy elunták az extenzív nyelvtanulást.

– Csak kevesen indokolták döntésüket olyan érvekkel, hogy az általuk addig tanult idegen nyelvekhez képest más nyelvcsaládhoz tartozót is meg kívánnak ismerni.

– Többen éppen más (latin) nyelvek rásegítő hatását emelték ki: tanultak már olaszul, franciául vagy latinul és ezért arra számítanak, hogy a spanyol könnyű lesz.

Affektivitás:

– A Főiskolán spanyolul tanuló diákok részben előzetes feltevéseik miatt, másrészt mert már a „társadalmilag kötelező” nyelvek tanulását maguk mögött hagyták, intenzív affektivitással fordulnak az új kihívás, a spanyol nyelv elsajátítása felé. Ezt az érzelmi töltetet részben nyíltan megvallják, másrészt megpróbálják racionálisan is alátámasztani választásuk helyességét.

– Közülük nagyon sokan (szinte valamennyien) a spanyol szép hangzását vagy más hangulati elemeket jelölték meg a választás indokaként.

– Igen sokan a spanyolt (nyelvet, országot, életmódot, karaktert) rajongásuk tárgyaként említik.

Várakozások:

– A már több mint négy éve spanyolul tanulók közül igen sokan kifejezik azt a reményüket, hogy a jövőben, munkájukban használják a spanyolt.

– A rövidebb idő óta tanulók is gyakran írnak erről, de igen sokan „iskolás rövidlátásban” szenvednek és végcélként az eredményes nyelvvizsgát tekintik. Sokukat nyugtalanítja, hogy nem érzik eléggé felkészültnek magukat erre a próbátételre.

– Mások, akik az előzőhöz hasonló címpőben járnak, fogadkoznak, hogy ha a szigorlaton, nyelvvizsgán túljutnak, rendszeren meg fogják tanulni a nyelvet.

– Figyelmeztető jelként könyvelhetjük el, hogy a Főiskolán kezdő szintről indulók az általános nyelvi alapozást nem érzik elég szilárdnak a szaknyelv elsajátításához.

– Számos hallgató a spanyol nyelv meg tanulását olyan többletnek érzi, amelyhez nemcsak gyakorlati előnyök fűződnek.

Irodalom

(1) CS. JÓNÁS Erzsébet – FEDOSZOV Viktor: *Attitűdvizsgálat a magyar fiatalok nyelvválasztásáról a rendszerváltozástól napjainkig (1989–1999)*. Modern Nyelvoktatás, Alkalmazott nyelvészeti szakfolyóirat 1999. december, Corvina, Bp, 39–50. old.

(2) MAURIE, Fabia: *Les langues vivantes l'école*. Coll. *L'école des parents dirigée par Ariane Morris et Odile Naudin*. Syros-Alternatives, Paris, 1992.

(3) SZÉPE György: *Jegyzetek a nyelvi tervezésről és a nyelvpolitikáról*. In: SZÉPE György: *Nyelvpolitika: múlt és jövő*. Iskolakultúra, Pécs, 2001. 11–42. old.

(4) GYÖRI Anna: *A spanyol mint idegen nyelv Magyarországon. Alkalmazott nyelvészeti tanulmányok a spanyol nyelvelírás, összevetés és a magyarországi spanyol nyelvoktatás köréből*. Doktori (PhD) értekezés, Pécsi Tudományegyetem, 2001. (kézirat) 302–316. old.

(5) Oktatási Minisztérium (és jogelődje): *Statistikai Tájékoztató*. Bp, 1989–90; 1990–91; 1991–92; 1992–93; 1993–94; 1994–95; 1995–96; 1996–97; 1997–98; 1998–1999.

(6) JÁMBOR Emőke: *A leendő spanyol tolmácsok lehetőségei az Európai Unióban*. Modern Nyelvoktatás, Alkalmazott nyelvészeti szakfolyóirat 1999. V/4. sz. 62–68. old.

(7) GYÖRI Anna: *Sztereotípiakutatás és alkalmazása az idegen nyelvek oktatásában*. Modern Nyelvoktatás, Alkalmazott nyelvészeti szakfolyóirat III/4. sz. december, Corvina, Bp, 1997. 14–22. old.

(8) YAGUELLO, Marina: *Catalogue des idées reçues sur la langue*. Éditions du Seuil, Paris, 1988. 159. old.

(9) POIRIER, François – ROSSELIN, Mary: *Civiliser l'enseignement*. Les Langues Modernes 1982/2. sz. 176–188. old.

(10) PENDANX, M.: *Les activités d'apprentissage en classe de langue*, Autoformation, Coll. Dirigée par Sophie MOIRAND, Hachette, Paris, 1998. 9–78. old.

Győri Anna